

Adam Redzik

"Prawo a polityka" : konferencja
wydziałowa Wydziału Prawa i
Administracji Uniwersytetu
Warszawskiego, 24 lutego 2006 r.,
Warszawa

Palestra 51/3-4(579-580), 209-211

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

scy. W ostatnim referacie prof. Hans-Wolfgang Micklitz z Bambergu przedstawił problematykę związaną z wkładem nauki w przygotowanie europejskiej kodyfikacji prawa umów.

Każdy panel kończył się interesującymi dyskusjami, w których, poza referentami, udział wzięli pozostali uczestnicy seminarium. Liczba zgłoszonych uczestników nie była duża. Poza wymienionymi referentami byli to, z ośrodka krakowskiego: dr Ulrich Ernst (organizator), dr Arkadiusz Radwan, dr Anna Rachwał, dr Marcin Spyra, mgr Michał Brożyna, mgr Barbara Łuszczarz, mgr Andrzej Rataj, mgr Dominika Rogon, mgr Witosław Iwaniec, mgr Magdalena Olczyk, mgr Marlena Pecyna, mgr Marek Porzycki, Marc Liebscher i Anna Kurowska, oraz z innych ośrodków: dr Anastazja Kołodziej (Wrocław), dr Agnieszka Łusznak-Zajac (Wrocław), dr Piotr Machnikowski (Wrocław), dr Adam Redzik (Warszawa), mgr Anna Lewandowska (Lublin) i Robert Dobrovodský (Trnava – Słowacja).

Seminarium było okazją do zapoznania się ze stanem prac nad projektami jednolitego europejskiego prawa zobowiązaniowego, poznania regulacji ukraińskich w tej materii oraz rzeczowej dyskusji o problemach związanych z najnowszymi tendencjami w zakresie prawa umów. Organizatorzy zapowiedzieli, że materiały pokonferencyjne zostaną opublikowane.

Adam Redzik

„Prawo a polityka” – konferencja wydziałowa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, 24 lutego 2006 r., Warszawa

Dnia 24 lutego 2006 r. w Collegium Iuridicum II odbyła się kolejna z cyklu konferencja wydziałowa Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Tegoroczna, której temat wybrano przed rokiem, nosiła aktualny tytuł „Prawo a Polityka”.

Konferencję otworzył Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UW prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski, który po powitaniu zebranych gości oddał głos goszczącemu w uniwersytecie dziekanowi Wydziału Prawa Uniwersytetu w Rostowie nad Donem Wiktorowi Tymofiejewiczowi Gajkowi. Gość podkreślił historyczne związki reprezentowanej przez siebie uczelni z Uniwersytetem Warszawskim, wyraził nadzieję na rozwijanie bilateralnych stosunków oraz życzył uczestnikom konstruktywnych obrad.

Panel pierwszy pt. „Przemiany w poglądach na państwo współczesne” rozpoczął się bezpośrednio po wystąpieniu prof. Gajka. Za stołem zasiedli profesorowie: Marek Safjan, Mirosław Wyrzykowski, ks. Franciszek Longchamps de Bérier oraz dr Wiesław Staśkiewicz. Moderatorem był prof. Hubert Izdebski, który we wprowadzeniu zastanawiał się nad źródłowym słowem polityka, po czym oddał głos pierwszemu referentowi Prezesowi Trybunału Konstytucyjnego prof. dr hab. Markowi Safjanowi. Wygłosił on interesujący referat pt. „Państwo a wartości etyczne”. Tytułem wstępu przytoczył anegdotę o Henryku IV, który mianując rycerzem jednego z przedstawicieli „znakomitego” rodu szlacheckiego, usłyszał od niego formułę przysięgi: „Panie, nie jestem godzien przyjęcia tego zaszczytu”, na co

odpowiedział: „Wiem, że nie jesteś godzien, ale twoja rodzina i znajomi nie dawali mi spokoju”. Rozważania prof. Safjana dotyczyły aksjologicznego wymiaru demokracji oraz wartości etycznych współczesnego państwa demokratycznego. Choć od 17 lat żyjemy w demokratycznym państwie prawa, to dla wielu obywateli nie jest to tak oczywiste, a kryzys w sferze etyki życia społecznego powoduje rozczarowania. Moralności nie można zmienić nowymi instytucjami – ku temu prowadzi inna droga. Niepokojąca jest bierność społeczeństwa – zauważył referent. Stanowi ona najpoważniejszą barierę polskiej demokracji. Należy wszak pamiętać, że demokracja musi istnieć w głowach ludzi. Bierność w życiu społecznym to odwrócenie się tyłem do państwa. Profesor podkreślił, że nikt nie może przywrócić nam moralności i zdrowego państwa, tylko my sami. Tymczasem wielu z nas ciągle korzysta z „przywilejów i nieprzejrzystych zasad chorego państwa”, np. dając łapówki. Walka z patologiami wymaga przede wszystkim zmian w postawach i nawykach społecznych. Niepokoi też pasywność elit, które w ciągu ostatnich kilkunastu lat wypowiadają się rzadziej w obronie wartości demokratycznych niż w PRL-u. Ostatnimi dniami obraz ten nieco się zmienia. Prof. Safjan przypomniał też postać ks. Józefa Tischnera, który pisał o społeczeństwie dialogu jako alternatywie dla społeczeństwa monologu, po czym postawił pytanie, czy nasi politycy potrafią rozmawiać o problemach merytorycznie, a nie kierować się jedynie personaliami. Już prezydent Richard Nixon próbował powołać do Sądu Konstytucyjnego USA takich ludzi, którzy będą interpretować prawo „takim jakie ono jest”. Czy jednak można tak mówić o prawie? Nie jest ono przecież bardziej niezależne od filozofii i innych dziedzin i powinni o tym pamiętać politycy – podsumował swe wystąpienie prof. Safjan.

W drugim referacie prof. dr hab. Mirosław Wyrzykowski mówił o współczesnych przemianach w postrzeganiu standardów demokratycznego państwa prawnego. Zauważył m.in., iż może się zdarzyć, iż politycy będą zainteresowani tym, aby nie było w Polsce państwa prawa. Sytuacja taka skutkuje na ogół uzależnieniem wszystkich organów, w tym sądownictwa, od władzy politycznej. Na zakończenie sformułował siedem cnót demokratycznego państwa prawnego, do których zaliczył: prawe prawo, sprawiedliwość, godność człowieka, umiarkowanie władzy publicznej, uczciwość, respektowanie konstytucji i wartości demokratycznych oraz szacunek dla rozumu ludzkiego.

Trzecim referentem był dr Wiesław Staśkiewicz, którego wystąpienie poświęcone było prawu jako narzędziu polityki państwa okresu przemian. Wystąpienie podzielił na trzy części. W pierwszej mówił o prawie wobec przeszłości, w drugiej o prawie dnia codziennego, a w trzeciej o prawie wobec przyszłości. Zauważył m.in., że Polska jest państwem twardego pozytywizmu prawnego.

Panel zamykał referat ks. prof. dr. hab. Franciszka Longchamps de Bérier pt. „Wizja ustroju państwa w nauczaniu społecznym Kościoła katolickiego od czasu Soboru Watykańskiego I”. Referent przedstawił między innymi wizję ustroju państwa w encyklikach papieskich *Quadragesimo Anno* Piusa XI i *Centesimus Annus* Jana Pawła II. Wynika z nich, że państwo winno być służebne wobec społeczeństwa. Jan Paweł II pisał, że najlepszym ustrojem jest obecnie demokratyczne państwo prawne. Słowo obecnie sprawia, że stwierdzenie jest warunkowe. Ksiądz Profesor zauważył, że w nauczaniu Kościoła są płaszczyzny dogmatyczne i płaszczyzny, na których można dyskutować. Trzeba zrozumieć Kościół zanim się go skrytykuje, przy czym „znać i rozumieć” nie oznacza „zgadzać się”.

Panelem drugim pt. „Państwo a społeczność międzynarodowa” kierował prof. dr hab. Marek Wierzbowski. Pierwszy referat wygłosił prof. dr hab. Adam Zieliński. Mówił on o procesach standaryzacji prawa, rozważając czy jest to konieczność, czy też wyzwanie na

przyszłość. Prof. dr hab. Zdzisław Galicki wystąpił z referatem pt. „Ochrona praw człowieka a współczesne prawo międzynarodowe”. Zauważył m.in., że w toku rozwoju międzynarodowej ochrony praw człowieka ukształtowały się trzy „generacje” tych praw: obywatelskie i polityczne; ekonomiczne, społeczne i kulturowe oraz tzw. prawa solidarności ogólnoludzkiej. Dr Elżbieta Mikos-Skuza przedstawiła konflikty zbrojne przełomu XX i XXI w., konkludując je wnioskami dla społeczności międzynarodowej w kontekście prawa międzynarodowego. Referat zamykający panel drugi wygłosiła dr Maria Rogacka-Rzewnicka, a dotyczył on zjawiska integracji prawodawstwa w sprawach karnych i jego oddziaływania na politykę wewnątrz krajową.

Trzeci panel pt. „Obywatel a troska o dobro wspólne”, który moderowała dr Elżbieta Łojko, rozpoczął się referatem dr Anny Rosner na temat tradycji i roli inteligencji polskiej w tworzeniu idei społeczeństwa obywatelskiego. Kolejne było interesujące wystąpienie prof. dr hab. Ewy Łętowskiej (Instytut Nauk Prawnych PAN) na temat odpowiedzialności odszkodowawczej państwa, woluntaryzmu władzy publicznej i ponoszenia skutków działalności własnego państwa. Profesor przedstawiła rozważania na temat wynikającej z Konstytucji RP „majątkowej odpowiedzialności władzy publicznej” (art. 77 Konstytucji) i unormowań ustawowych podstaw takiej odpowiedzialności. Następnie dr Kamil Zaradkiewicz mówił o roszczeniach zabużańskich, uzasadniając „dlaczego Polska ma płacić swoim obywatelom” oraz przedstawiając obecny stan prawny w tej materii, a dr Jarosław Wyrembak wygłosił referat na temat ochrony jednostki wobec określonego przez państwo zakresu kryminalizacji.

Czwarty panel pt. „Prowadzenie polityki wewnętrznej a zarządzanie państwem” moderował prof. dr hab. Andrzej Murzynowski. Pierwszym referentem była prof. dr hab. Elżbieta Kornberger-Sokołowska, która mówiła o uwarunkowaniach prawnych polityki budżetowej. Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf wygłosiła z kolei odczyt pt. „Solidaryzm społeczny – luksus czy konieczność?”, zastanawiając się czy konieczne jest realizowanie solidaryzmu w prawie socjalnym oraz jak przekłada się to na gospodarkę i zatrudnienie. Podjęła też próbę określenia celów, które powinny przyświecać dziś szeroko rozumianemu prawu pracy w celu urzeczywistnienia zasady społecznej gospodarki rynkowej. Dr Witold Konieczny mówił o podatkach, zestawiając je z funkcją stymulacyjną państwa. Ostatnim referatem było wystąpienie dr Moniki Płatek na temat granic racjonalnej polityki karnej i penitencjarnej.

Na zakończenie każdego panelu miały miejsce dyskusje, w których wzięli udział uczestnicy i goście konferencji. Całość konferencji podsumował prof. dr hab. Marek Zubik wyrażając podziękowanie za interesujące obrady.

Oprócz referentów w konferencji uczestniczyli między innymi: Wicemarszałek Sejmu Marek Kotlinowski, b. premier Tadeusz Mazowiecki, b. Marszałek Senatu prof. dr hab. Andrzej Stelmachowski, prof. dr hab. Stanisław Waltoś, prof. dr hab. Juliusz Bardach, sędziowie Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego, przedstawiciele Krajowej Rady Sądownictwa, podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP, prezes Krajowego Stowarzyszenia Ochrony Informacji Niejawnych i wiele innych osób.

Adam Redzik